Thorl. Gudm. Repp:
"Bör et Digt over-
sættes i samme
Versart, hvori det
er skrevet?"

"Bör et Digt oversættes i samme Versart, hvori det er skrevet?"

En

Undersögelse,

henhörende

til Metriken og den empiriske Sprogphilosophie,

af

Thorleifi Gudmundson Repp.

Et Priisskrift.

Atqve adeo hoc argumentum Græcissat, tamen
Non Atticissat, verum Sicilicissitat.

PLAUT.

Kjöbenhavn.

Trykt paa den *Gyldendalske* Boghandlings Forlag
hos Directeur *Jens Hostrup Schultz,*
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

1824.

To

Her Royal Highness The Princess

Carolina Amalia

of Denmark.

Permit me, Princess, to inscribe
The humblest verse with brightest name,
And thus my little book imbibe
With grace and virtue and with fame.

The faults, a critic might detect,
Shall wane or shine in such a light;
What lustre must a name *reflect,*
Whose shadow still is very bright?

But true it is, if ought is right,
Ecclipsed it stands as in the dark,
When placed near to such a light,
And hidden lies, below remark.

Yet, let it vanish in Thy praise,
Nor think its glory vainly spent:
Mine shall be lasting, *while I raise*
Of lasting fame *a monument.*

Not with a vulgar, bragging praise
And shallow wit I swell the line:
Then words and rhymes are void of grace,
Where once is written CAROLINE!

most humbly

Thorl. Gudm. Repp.

Det kunde synes, at jeg har været vidtlöftig i at udvikle Præmisserne til nærværende Afhandling. Det var let at inddrage i Conclusionen Adskilligt, som i dem forefindes. Afhandlingen havde derved vundet med Hensyn til Proportion, ikke i Grundighed eller Klarhed.

Læren om de tre- og fire-tidige Qvantiteter har jeg ikke taget i mindste Betragtning, hvor jeg havde Leilighed til at beröre den tydske Metrik. Forsaavidt den anvendes paa tydsk Poesie, er den ikke engang i Tydskland almindeligen erkjendt at være af Vigtighed. Dog tale for den store Navne: *Voſs* og *Appel*, og et lille: *Besseldt*.

Samme er ikke betydningslös for den græske Metrik. Tvertimod — den er tidligen bleven erkjendt, man kunde sige opfunden, af Grækerne selv. Det er klart af fölgende Sted:

"Μήκους δὲ καὶ βραχύτητος συλλαβῶν οὐ μία φυσις, ἀλλὰ καὶ μακρότεραί τινές εισι τῶν μακρῶν, καὶ βραχύτεραι τῶν βραχείων·"

και τουτο φανερον τίθει τουτῳ τω παραδειγματι.

"Ὁμολογεῖται δη, βραχεῖαν εἶναι συλλαβὴν, ἣν ποιεῖ φωνῆεν βραχὺ τὸ ο, ᾧ λεγεται Ὁδός. Ταύτῃ προστεθήτω ἓν γράμμα τῶν ἡμιφώνων το ρ, και γενέσθω Ῥόδος· μένει μὲν ἔτι βραχεῖα ἡ συλλαβὴ πλὴν οὐχ ὁμοίως, ἀλλ' ἕξει τινὰ παραλλαγὴν ἀκαρῆ παρὰ τὴν προτέραν" κ. τ. λ.

(See Dionys. Halicarnas. De compos. verb. Pag. 178, Schaeff. Udg.; ligeledes Pag. 182 og flere Steder).

Meget mere af Metriken kunde hermed bringes i Forbindelse; jeg kunde og have ladet mig nöie med mindre.

Den orientalske Metrik vilde jeg paa ingen Maade gandske forbigaae. Den staaer i langt nöiere Forbindelse med de meest uddannede og fuldkomneste Europæiske, end man sædvanligen forestiller sig. Ogsaa er den asiatiske Metrik meget mere Metrik i Ordets egentlige Betydning, end de Gothiske. Exempler har jeg anfört, men mere almindelige end specielle.

Ikke kunde jeg saameget misforstaae min Opgave, at det kunde falde mig ind, at ville afskrive vidtlöftige Steder af mange Digte. Metrumet var her det Væsentlige. Det er blevet anfört ved mange Leiligheder, under mange Skikkelser, og dets nationale Characteer ideligen antydet. Ogsaa af Poetiken kunde meget mere end skeet er være bragt i Forbindelse med mit Emne. Flere Grunde bestemte mig dog til at lade det være; stærkest var den, at det ikke var nödvendigt.

Ikke har jeg gandske forbigaaet den danske Literatur, for saavidt den stod i naturlig Forbindelse med mit Emne, men heller ikke meget hyppigen taget Exempler fra den. Den knytter sig til andre större Hovedformer af Literaturen. Det var især disse, jeg var opmærksom paa. Det er desuden vanskeligt, tydeligen at see og bedömme noget, som ligger os alt for nær. Om Öiet er det bekjendt, at det forskaffer os en betydelig Kundskab om hele den vide Verden, men slet ingen directe om hvad der foregaaer inden for vort eget Legems Grændse. Jeg ansaae mig ikke at være begavet med en *indad* rettet Clairvoyance, som satte mig istand til med nogen Tydelighed at skjelne og bedömme det, hvori jeg var föd og

opdragen, det, som paa mange Maader har assimileret sig mig og udgjör en Bestanddeel af min Tilværelse.

Derimod kan man paa mange Maader gjöre sig *det Fjerne* synligt og tydeligt, være det end nok saa fjernt — og vil ikke Bjerget komme til *Muhammed*, maa *Muhammed* sandeligen reise til Bjerget. —

Der er intet Spörgsmaal om, at, vil man gjöre sig det tydeligt, hvad af de för anförte store Mænd er blevet sagt om den tydske Metrik, maa man betragte selve Gjenstanden der, hvor den *virkeligen* finder Sted, nemlig ikke i den tydske, men i den asiatiske Poesie, hvor den sandeligen har hjemme. Det er mere end nok, at antage for den gothiske Poesie blot eens- og to-tidige Qvantiteter. Jeg har i det Fölgende viist, at det egentligen er blot Muligheden til at erkjende disse, den gothiske Metrik endnu tilsteder; saa fjernt er det fra al Rimelighed, i den at tale om Qvantiteter af halve og tre og fire Tider.

Meget dybere, og tildeels i en anden Sphære end *Voſs* eller *Appel* har drömt om, ligge Principerne for den germanisk-gothiske Metrik, thi i det mindste er imellem den og den græske den væsentlige Forskjel, at hvor Grækeren indretter sit Vers efter en anerkjendt og ufravigelig Verstact, der *våre* (saa meget tör man sige) Gotherne stedse tilböielige til at indrette Verstacten efter selve Verset eller dets Emne, hvoraf man indseer, hvor saare forskjellig Betydning Tidsmaalingen havde hos disse tvende Folkeslag.

Jeg kunde paa nogle faa Steder i det Fölgende beskyldes for hvad man i England kalder *temporizing*, og, jeg tilstaaer oprigtigen, ikke gandske uden Grund. Enhver, som tilbörligen overveier mine Præmisser, vil indsee, at jeg var fuldkommen beföiet til deraf at uddrage den Conclu-

sion, at hvad vi til Dato have kaldet danske Hexametra, ikke i fjerneste Maade svarer i Tingen til sit Navn. Jeg har ikke nogetsteds tydeligen udtalt denne Conclusion. — Dette var *timeserving.* — Jeg vidste meget vel, at skjöndt disse Hexametra ere *spurio loco nata*, saa vilde dog en af Censorerne vedkjendes dem som nær forvandte. Jeg har alletider staaet og staaer endnu i et venskabeligt Forhold til Manden. — Ved at anföre min ligefremme Mening om disse Slægfredbörn, vilde jeg næsten have sat ham i det ubehagelige Dilemma, enten at vige sit Dommersæde propter exceptionem consanguinitatis, eller at votere mod sit eget Kjöd og Blod, eller endeligen at stemme for at baade Sandheden og hans Ven (hvis han kanskee gjenkjendte hans Meninger i Afhandlingen) skulle opoffres. —

Jeg kjender de critiske Credoer og deres Magt. — Men har jeg paa andre Steder undergravet adskillige critiske Fordomme, som have slaaet dybe Rödder, og gjort det med den Varsomhed og Grundighed, som Tid og Omstændigheder fordrede, saa har jeg tilstrækkeligen bödet for hiint vitium inevitabile.

Opgave:

"At undersöge og med Exempler at oplyse, hvorvidt det er nödvendigt, at et Digt oversættes i samme Versart, hvori det er skrevet?"

§. 1.

I ethvert Sprog er der noget Eiendommeligt i sammes Bygning, Ordföiningsmaade, Sammensætning, Tonefald og Stavelsemaal; dette Eiendommelige kalde vi *Sprogets Characteer.*

Anm. Her kom det ikke an paa nöiagtigen at opregne alt det Særegne, som constituerer Sprogets Characteer. Det Væsentligste i sammes Begreb kan anskues med tilstrækkelig Klarhed i de ovenanförte Species.

§. 2.

Til at danne denne Characteer sammenstöde mangfoldige physiske, moralske og politiske Aarsager, som enten virkede paa Sproget i en tidligere Tid, og derved gav det en vis Retning, eller som vedvarende vise deres Indflydelse paa samme, og vedblive bestandigen, gjennem dets hele Tilværelse og Fremskriden, at virke derpaa som et ordnende, dannende, regulairende, eller og forstyrrende og aflavende Princip, hvorefter alle dets forskjellige Former maae rette sig. Egn og Klima maae henföres til disse vedvarende Aarsager; en *Strand-* og *Öe-Dialekt,* ja Strand- og Öe-Sprog, gjenfindes overalt paa

Jordkloden som modsat *Bjerg-Dialecten*, Bjerg-Sprogene, og disse Former have overalt meget tilfælleds med den hos Grækerne bekjendte doriske Dialect, ligesom hine i mange Puncter stemme overeens med den ioniske.

Som temporair Aarsag er at betragte Erobring og Undertvingelse af en fremmed Magt, hvis Sprog er forskjelligt; denne kan enten give Sproget en nye Retning, eller og gandske udrydde det. Saaledes forefinder man nu næsten ligesaa lidet *Haicanisk**) ved Udspringet af Phrat, som Græsk i Constantinopel, men i det gjennem Aarhundreder af Gother og Longobarder, og siden Tydskere og Franskmænd, forhærgede Italien, endnu bestandigen et Sprog, hvis Rödder og Stammer for störstedelen ere latinske; men vel har samme antaget en nye Retning, og erholdt en fra Stammesproget meget forskjellig Characteer.

§. 3.

Heraf lader sig nu letteligen *slutte*, at denne Characteer er noget saare Vigtigt og Væsentligt i Sproget — at, hvad saadanne Kræfter sammenstöde til at danne, maa være noget Betydningsfuldt. Vil man imidlertid heller *föle*, end ved Grunde overbevises om denne Characterens Betydning, skal man heller ikke mangle Leiligheden dertil. Med Flid vælger jeg et paafaldende Exempel: et saare overfladigt Bekjendtskab med det Franske og Haicaniske, eller og det Franske og Tydske, vilde tilstrækkeligen overtyde om denne Characteer-Forskjel, som her viser sig overmaade kjendelig i næsten alle de i §. 1 nævnte og mange flere Egenskaber, skjöndt Tonefaldet i

*) Det er med Flid og af Grunde, at vi baade her og i det fölgende have foretrukket Benævnelsen *Haicanisk*, som desuden og bruges af selve Nationen, for den vulgaire: Armenisk.

det Haicaniske og Franske ikke er forskjelligt med Hensyn paa Plads.

§. 4.

Nu er det i Overeensstemmelse med denne Characteer, og i et Subordinationsforhold til samme, at alle Sprogets underordnede Former og Functioner ere beskaffne og befinde sig, og de maae bestandigen lempes derefter, for at forebygge Disharmonie, Anströg og Maneer af fremmed Natur. Disse underordnede Former og Functioner ere nu f. Ex. i Prosa: Ordenes Sammenföielse i en vis Periodebygning, og i Vers: Stavelsers Sammenföielse efter et vist Versemaals Princip. Disse, siger jeg, ere underordnede de Beskaffenheder, som ere eiendommelige eller characteristiske i Sproget — ere underkastede Sprogets Grundlove — have en begrændset Sphære indenfor disses mere udstrakte Enemærker.

Exempel. Det er characteristisk for det haicanske, irske og waliske Sprog, tildeels og for det franske, at sætte Adjectivet efter dets Substantiv, og Genitivet efter det Nomen, hvormed det er forbundet, og for hvilket det ofte fungerer som et Adjectiv. At skrive Prosa — blot som Prosa, forstaaer sig — i disse Sprog er en Function, denne og mangfoldige flere saadanne Love underkastet; og mange andre Bestemmelser ved Prosaskrivning maae underordnes disse almindelige og ufravigelige Love. Saaledes er at forstaae, hvad i ovenstaaende §. er sagt.

§. 5.

Og i Særdeleshed gjelder det i §. 4 fremsatte, med Hensyn paa Versemaals Beskaffenhed, om hvilken det med Rette siges i Almindelighed, at den for hvert Sprog er særegen, hvorved vi dog ingenlunde ville have sagt, at ikke to eller tre Sprog, ja flere, gjerne kunne heri for en stor Deel, eller og gandske stemme overeens. Vi ere for

Ex. overbeviste om, at ikkun det skarpeste Öie og den dybeste Grandskning ville være istand til tydeligen at fatte og fremstille Forskjellen mellem den danske og tydske Metrik, hvorvel vi ikke nægte, at der gives en saadan; men vist er det, at her er Overeensstemmelsen meget mere paafaldende end Forskjellen. Denne Overeensstemmelse er nu enten som i sidstnævnte Tilfælde *væsentlig*, og begrundet i noget Identisk i Sprogenes Natur og Characteer — man vil finde, at flere af de i §. 1 angivne Characteristica stemme overeens i det Danske og Tydske — eller den er *tilfældig*, naar en eller anden Digter i en tidligere Tid har indfört et Metrum, som rigtignok oprindeligen var fremmed for Sproget, og disharmonerte dermed, men som siden blev uddannet og lempet derefter af flere Digtere, eller og omvendt Sproget efter Metrummet, indtil der enten fremstod en virkelig Harmonie mellem dem, eller man formedelst langvarig Vane hörte op at bemærke det Stödende. En saadan tilfældig Overeensstemmelse fandt Sted mellem den franske og engelske Metrik den Tid, da baade *Dryden* og mange andre engelske Digtere skreve Tragoedier i franskalexandrinsk Versemaal, skjöndt det ei er til at nægte, at baade *Dryden* selv allerede bemærkede, hvor lidet det alexandrinske Vers passede for det Engelske, og de af senere Digtere bleve forjagede af den engelske Poesie. Af det tilfældige Slags maa man og alletider ansee Overeensstemmelsen mellem den græske og tydske Metrik at være, ja! selv den mellem den tydske og italienske; men nu erkjendes dog denne, og Hexametret er blevet tydsk ved *Vosses*, *Göthes*, *Schillers* og Fleres megen Flid og Bestræbelse. Men hvo, som opmærksomt og upar-

tisk vil betragte nogle af de *förste**) tydske Hexemetra, vil opdage en Harmonie mellem Sprog og Verseart, hvortil det vilde være vanskeligt at vise en Parallel saa passende som den, i Mr. *Southeys* "Vision of judgement." Dette Digt er skrevet i engelske Hexametra. Man har og oversat Gierusalemme liberata paa Tydsk, i Originalens Riim og Versemaal; men er dog dette den italienske Stanza? eller passer dette Vers-Slags til det tydske Sprog? eller har det her en Klang og Ynde som i Originalen? Kun lidet vilde den vide, hvorom han talte, som vilde besvare disse Spörgsmaal bekræftende, og alligevel er det vist, at, forudsat den italienske ottava rima's Væsen bestaaer i jambiske Hendekasyllaber, eller og stundom trimetriske Jamber, hvor den *höje Tone* (acutus) fungerer for Qvantitet, den tydske Oversættelse bliver, med Hensyn paa alt dette, meget correctere end den italienske Original, hvor disse Regler fraviges allerede i *förste* Vers**) og i saare mange af de fölgende. Forfatteren af "Cecilie" og "Zauberrose" har vistnok paa engang opnaaet en större Fuldkommenhed i den italienske Versart, og frembragt Vers, som formedelst Frihed og Færdighed, om ikke med Hensyn paa Klang, ere mere tydske. Af det tilfældige Slags bliver da, i det mindste hvad ottava rimaen angaaer, Overeensstemmelsen mellem den tydske og italienske Metrik efter de i Begyndelsen af denne §. saare tydeligen angivne Kjendemærker.

Anm. Sonnetter, Madrigaler og mange flere af de provençalsk-italienske Versarter ere og blevne forsögte paa Tydsk, men tildeels kan man sige, at overmaade mange ere Forsögene ikke, og tildeels, at mange af de tydske Digtere selv erkjende

---

*) *Förste* udtrykker her blot et Tidsbegreb.

**) Canto l'arme pietose e il capitano.

det at være meget vanskeligt og besværligt, at fremstille nogen poëtiske Ideer under disse Former, eller nogenledes at opnaae selve Formerne. De Franske, som f. Ex. *Voltaire*, *de Sade*, ere og af samme Mening, og den sidste har i ingen af sine metriske Oversættelser af *Petrarca* iagttaget Originalens Metrum, og hyppigen anseet det for sikkrere at oversætte i simpel Prosa (vide memoires pour la vie de Petrarque, omni fere pagina). Bedre lykkedes det Greven af *Surrey*, Sir *Wyatt*, Mr. *Hamilton*, og selv Mr. *Milton*, at efterligne adskillige af de italienske Metra, især Sonnetterne (forstaaer sig Masculine-Riim satte de overalt for Fæminine, da det Engelske er noget fattigt paa disse) i deres Sprog, hvilket ganske nedbryder den Indvending, som flere Gange er bleven gjort, at *det var formedelst Riimmangel eller Riim-Besværlighed, at de Tydske havde saa ondt ved at efterligne Sonnetten*, thi vistnok ere de Engelske i denne Henseende ikke bedre farne.

§. 6.

Det er saare vigtigt for den fölgende Undersögelse, at man klarligen indseer Metrikens Forskjel og Eiendommelighed i de forskjellige Sprog, som begrundet i deres Characteer, og dog kan det vel være, at, hvad der allerede er blevet fremfört, er for Mange ikke tilstrækkelig overtydende, at denne Characteer, denne Eiendommelighed, er noget andet end blotte Ord, hvorved for Resten intet menes, föles eller forestilles; men vi bemærke en stor Vanskelighed ved at opstille disse Begreber i vedbörlig Kraft, uden at træde ind paa et dunkelt Gebet, hvor kun faae have Fatning eller Taalmodighed til at fölge os. Denne Vanskelighed lade vi dog imidlertid ikke afskrække os fra at bemærke:

A. *At selve Sprogets Bygning ved sin Eiendommelighed ofte frit nok — imellem to i denne Henseende nærbeslægtede Sprog — men dog stundom meget snævert begrændser og bestemmer,*

hvad eller hvormeget af dets Vers-Bygning vilde passe, eller endda være muelig at efterligne i et andet Sprog.

Det er her passende at anföre et iöinefaldende Exempel, hvilket vi og ville gjöre i den Hensigt, at man fra den större Forskjel kan slutte til den mindre, hvilken, uagtet mindre kjendelig, dog altid bliver en Forskjel.

Nogle Sprog, som de Gothiske, ere rige paa een- og to- og tre-stavelses Ord, have derimod fire-stavelses Ord allerede færre, endnu færre Ord af fem eller sex Stavelser, og derover egentligen slet ikke, undtagen ved tvungen og unaturlig Sammensætning. I det Haicaniske derimod forekomme Ord, og det meget hyppigen, af syv, otte og ni Stavelser, som:

Astiezabaschuthiun,

og der ere i Sandhed mange slige, og forekomme hyppigen baade i Vers og Prosa, hvoraf mange baade i Bygning og Betydning ere meget simple, som:

Mietzatsutsaniem, jeg lover, priser,
Parthamatsutsaniem, jeg beriger;

begge disse, hvilke dog ikke ere sammensatte, forekomme hyppigen i deres Kirkehymner. Et sligt Sprog bruger nu naturligviis ofte i sine Vers Anapæster, Amphimacrer, Amphibrachyer, Palimbaccher, Bacchier, Molosser, Choriamber, Pæoner og Epitriter, som tit ere det ganske tilpas, især da Stavelsernes Qvantitet bestemmes næsten ganske ved samme Regler som i det Latinske, men Tonen er med Hensyn paa Tid *ἀδιάφορος*. Et Ord udgjör her ofte tre eller fire hele Födder, eller to sammensatte Födder, eller og stundom et heelt Vers. Det Grönlandske er og rigt paa saadanne Exempler. Derimod have de gothiske Sprog mange naturlige Jamber og Choreer,

nogle Dactyler og Anapæster, men de to förste i största Overflödighed. Deraf kommer, at i den gothiske Poesie, den ældre saavelsom den nyere, forekomme sjeldent andre Slags end jambiske og choreiske Vers, og denne Beskaffenhed finder Sted ved alle de Sprog, som enten oprindeligen have, eller have antaget, den gothiske Characteer. Ja vel forefindes baade tydske, danske, svenske og engelske dactyliske og anapæstiske Vers, men disse ere forholdsmæssigen saa overmaade faa, at selv efterat *Homer* og *Virgil*, ja alle græske og romerske bekjendte Digte ere blevne oversatte i tydske Hexametra, efterat den gothisk-germaniske Muse er bleven beriget med mangfoldige originale hexametriske Digte af *Voſs*, *Schiller*, *Goethe*, og mange flere, saa opveie dog disse i Mængde ingenlunde hiin meget större af jambiske og choreiske, nei! kunne ikke engang komme dermed i nogen Sammenligning med Hensyn paa Antal; men i det Engelske og Franske ere Forsögene af dette Slags saa faa og ubetydelige, at de ikke engang fortjene at nævnes. Vel bör det mærkes, at Hexametrene egentligen ikke kunne siges at være ældre i det Tydske, Danske og Svenske, end i det höieste 70 Aar; det vilde ikke være overmaade vanskeligt, at tælle alle de ikke-jambiske og ikke-choreiske Vers, som i disse Sprog ere skrevne för *Klopstocks*, *Goethes* og *Voſses* Tid. I danske og skotske Kjæmpeviser forekomme sandeligen Dactyler og Anapæster, men hyppige ere de ikke, og Versene have dog ligefuldt i Almindelighed en jambisk eller choreisk Characteer.

Man vil finde, at netop fra det Öieblik det italienske Sprog begyndte at modtage et Præg af det gothiske, fik og dets Metrik en anden Form, og fyldtes nu overalt

med Choreer og Jamber. De ældste italienske, mig bekjendte, Digte fra det 11te Aarhundrede ere alle forfattede i dette Slags Vers, hvad enten de ere af egentlig italiensk eller siciliansk Oprindelse; det samme gjelder og om de provençalske og Alt, hvad vi have tilbage af Trobadour-Poesien.*) Jeg nægter vel ikke, at paa en Maade kunde der med Föie siges om den italienske, den ældre saavelsom den nyere, og spanske Digtning, at deri var egentligen aldeles intet Metrum, thi Stavelses-Qvantitet tænkes der slet ikke paa, og kun meget ustadigt tages der noget Hensyn til Tonen; hos Spanierne kommer selv denne næsten slet ikke i Betragtning; men vil man dog i deres Vers endeligen opdage noget Metrum, skal man altid finde, at de staae de choreiske eller jambiske nærmere end noget andet. Men her har jeg allerede berört en anden characteristisk Egenhed, nemlig:

B. *At hvor i nogle Sprog Stavelsernes Qvantitet föles, föles den i andre slet ikke.*

Det er meget vist at dette Vers:

Sage mir, Muse! vom Manne, dem vielgewandten, der vielfach,

er ikke noget Hexameter i den Betydning af Ordet, som var Grækere og Romere bekjendt; nei! ifald man til en Perser, Araber eller Armenier fortalte, at dette Vers bestod af 3 Dactyler, een Spondæe, een Dactyl, og een Spondæe eller Choree — som vel kan være Forfatterens Mening, — saa maatte de alle bekjende, at de ikke forstode sig paa den Metrik, men ligesom Grækerne og Romerne ville de læse Verset saalunde:

---

*) Jevnför *Crescimbeni's:* Istoria della vulgar poësia. Man kan forresten sammenholde det her fremsatte med *Guido's*, *Dante's*, *Petrarca's*, *Salvator Rosa's* Værker, og hvilkensomhelst ellers man vil af de italienske Digtere.

Sāgĕ mīr, Mūsĕ! vōm Mānnĕ, dēm vīelgĕwāndtēn, dēr vīelfāch,

hvorudaf man faaer 4 Amphimacrer og 2 Spondæer. I Forbigaaende maa jeg bemærke, at det hændelsesviis for *dette* Vers kun gjör liden Forskjel, om man siger, at den Stavelse, som har Tonen, *produceres*, og de övrige *corriperes*; thi ethvert Ord faaer dog billigen en Tone, og efter den Regel maatte man dog læse saaledes:

Sāgĕ mīr, Mūsĕ! vōm Mānnĕ, dēm vīelgĕwāndtĕn, dēr vīelfāch,

man fik da nemlig 3 Amphimacrer, een Anapæst og een Antispast, og det paafölgende 3die Vers, som ellers vilde blive fuldkommen rigtigt Hexameter efter den græske Regel, og, som jeg ikke nægter, forekommer mig at have noget i Klangen forud for de fleste övrige, maatte efter hiin Tonefaldsregel ikke engang have Lov til at være Hexameter; men man maatte sige at dette Vers:

Vieler Menschen Städte gesehn und Sitte gelernt hat,

bestod af 2 Choreer, een Choriambe, een Antibacchius og een Bacchius.*) Dette maa nu ingenlunde forstaaes, som om jeg vilde sige, at de vossiske Hexametra ingen Hexametra ere, eller som om jeg vilde nægte, at de i sit Slags ere overmaade gode og fuldkomne; men ligefuldt er jeg overbeviist om, at, hvad jeg her har lagt for Dagen, er uomstödelig rigtigt, nemlig: at de kunne ikke blive Hexametra efter det ene eller det andet af de ovenfor omtalte Principer, og jeg maa virkeligen tvivle, at Principet, hvorefter de ere Hexametra, er af Nogen ty-

---

*) Kun for Kortheds Skyld oplöste jeg dette Vers i 5 Födder efter Tonefalds-Metriken, fordi det er vist, at det lod sig ligesaa let oplöse i sex, hvis det derved blev et bedre Hexameter efter samme Princip. Det gjör her slet intet til Sagen; dette Vers er tilfældigviis — tilfældigt maa jeg antage det at være, da der i det hele Verk ere saa saare faa saadanne — fuldkommen rigtigt efter den græske Metrik, men vilde efter Tonefalds-Regelen intet Hexameter blive. Den Bemærkning vil findes rigtig, enten man gjör Födderne flere eller færre.

deligen tænkt eller udtalt.*) Men hvad jeg i Særdeleshed vilde gjöre opmærksom paa, er, at Qvantiteten ikke gjelder i de vofsiske Hexametra, og det vilde være en let Sag at vise, at i alle hans mange Oversættelser af de græske og latinske Digtere, kun ere meget faa Vers, hvor den kommer i Betragtning. Det samme gjelder om de goethiske og dem af andre tydske Digtere. Fölgende *Vers*, egentligen Distichon, af *Goethe*, maatte efter Qvantiteten læses saaledes:

Eīnĕ Wēlt zwār bīst dŭ, ōh Rōm, dōch ōhnĕ dīe Līebĕ
Wārĕ dīe Wēlt nīcht dīe Wēlt, wārĕ dēnn Rōm aūch nīcht Rōm,

hvilket vistnok ikke er Digterens Hensigt. I andre Slags tydske Vers er det sandeligen fjernt fra al Formodning, at Qvantiteten kommer i nogen Betragtning.

I den tydske Digtekunsts förste Udvikling var ved den liden anden udvortes Form at bemærke, end Riim og Inddeling i Stanzer eller Stropher, som de dog nok egentligen kaldte Vers. Tonefaldsmetriken forekommer mig at være tidligere uddannet i England end i noget andet Land i Europa, thi allerede i *Chaucer's*, Grev *Sourrey's* og Ridder *Wyatt's* Vers, viser den sig meget bestemt og meget fuldkomnere end i de italienske og provençalske Mynstere, efter hvilke de dannede sig; til Fuldkommenhed blev den sildigere uddannet i Frankrig, og senest i Tydskland; dog har den allerede hos *Albrecht*

*) Men derfor er det dog lige sikkert, at sammenligner man de vofsiske Hexametra med Mr. *Robert Southey's* i "Dommedags-Synet" (the vision of judgement), vil man letteligen i hine bemærke en Klang, hvorved de paa nogen Maade nærme sig de græske Hexametra sommetider betydeligt, hvor i disse intet spores, uden hvad en skjönsom Sætter kunde have gjort ligesaa godt (jvfr. Edingburgh Rewiew's Anmældelse af benævnte vision) hvoraf vi indsee, at selv i denne yderst ubestemte Metrik gives der dog et paafaldende Melius & Deterius — en mere eller mindre bemærkelig Tilnærmelse.

v. Haller og *Hagedorn* opnaaet en temmelig Fasthed. Nutildags er det netop denne, som hersker i de fleste europæiske Digte, undtagen i de portugisiske og spanske, hvor man ikke engang tager Hensyn paa denne, men synes, at Verset er correct nok, naar det kun har et vist Antal Stavelser med en adiaphorisk Tid og Tone.

Anm. a) Jeg troer aldeles ikke, at det er af mindste Kraft til at omstöde, hvad ovenfor er anfört: at, siden man i Tydskland begyndte at skrive Hexametra, har man sögt at danne egne tydske metriske Systemer, uddragne og sammensatte ved möisommelig Abstraction og Sammenligning af de Digteres meget foranderlige Praxis, som have skrevet dette Slags Digte. Derefter skulle nu f. Ex. Stammestavelser — skjöndt denne Regel har hos *Voſs* mange Undtagelser — det bestemmende Ord i Sammensætninger, tostavelses inseparable Præpositioner i förste Stavelse o. s. v. blive lange; korte derimod Enstavelses-Ord, som udtrykke Bibegreber, Forandringsstavelser, Afledningsstavelser, adskillige eenstavelses inseparable Præpositioner og andre deslige; mellemtidige blive naturligviis de allerfleste (see for alt dette *Voſs's* Zeitmessung der deutschen Sprache), og hvad beviser dog det altsammen? Zeitmessung kan man vel kalde det, men *Tidsmaaling* kan det paa ingen Maade blive.*) Hvo, som opmærksomt vil gjennemgaae *Voſs's* omtalte Metrik, vil letteligen indsee, at *selv han* ikke engang formoder, at der i det Tydske gives nogen anden end Accent-Metrik. Skulde man i et Sprog, hvori dog forekomme adskillige fire- og femstavelses Ord, antage, at kun een Stavelse var lang, ville rigtignok disse for det meste blive ubrugbare i Vers, dersom Tonestavelsen alene forlængedes, og man vilde i dette Tilfælde föle en betydelig Mangel paa lange Stavelser; derfor har man for Beqvemmeligheds Skyld udvidet Regelen saaledes, at man antager, *at alle de Stavelser, som enten de facto have Tonen, eller dog tidligere have havt samme* (som uaccentuerte Rodstavelser), *eller have den i simplex, skjöndt de maatte mangle den i compositum, eller erholde den i en vis Phrase* (som ved Modsætning), *skjöndt de udenfor samme*

---

*) See Litr. *C.* i denne §.

ikke have den, ansees for **lange.** Til denne yderst simple Regel forekommer det mig, at al gothisk Prosodie reduceres, og bliver saaledes i sit Væsen en Tonebestemmelse, men ingen Tidsmaaling. Hvor urigtigt og ukritisk sidstanförte Begreb anvendes, derfor vilde jeg være undskyldt at anföre et mere iöinefaldende Exempel, end hvad der staaer i Begyndelsen af *Voſs's* anförte Skrift. — I Parenthes bemærker jeg, at *Voſs* er vel den eneste blandt Digtere, som först har skrevet Digte, i hvilke han har etableret en vis Digter-Praxis, og siden efter skrevet Love for denne Praxis: en Frihed, ingen Digter kunde være utilfreds med. — Men for at man kan indsee, hvor Tids- og Toneprincipet confunderes, og hvorledes dette bliver fundamentalt i bemeldte Skrift, vil jeg anföre deraf den förste Sentents:

Die Silben unsrer Sprache sind ungleich an Dauer und *an Erhebung des Tons.* Einige werden in jedem Zusammenhang anhaltender und *stärker* gehört; über andere fährt man schneller und mit gesenkter Stimme hinweg; noch andere halten gleichsam die Mitte, und werden unter Umständen gedehnt oder beschleuniget. Wir nennen die ersten *lang*, die zweiten *kurz*, und die dritten *mittelzeitig.*

"Ungleich an Dauer und an Erhebung des Tons," som om Quantitets-Beskaffenheden og Tonebeskaffenheden var et og det samme, da dog i Virkeligheden intet kan være mere fjernt i sin Oprindelse og Udvikling end disse to, hvilket i det Fölgende tydeligere vil vise sig. Det er af Vigtighed for den, som önsker at tydeliggjöre sig denne Sag, at lægge Mærke til, hvorledes, i hver Sætning af denne Periode, forskjellige og fjerne Begreber ligesom kaartblandes (are shuffled like cards), for at forberede og lægge Grundvolden til en aldeles vrang Theorie. Dette er Aarsagen til, at Udtrykkene: "anhaltender und stärker" og "schneller und mit gesenkter Stimme" stilles ved Siden af hinanden.

Var det ikke meget lettere og tillige rettere at sige, hvad sandt er: Die Qvantitet wird in unsrer Sprache nicht vernommen, auch haben wir den scharfen Ton nicht, sondern einen schleppenden, daher wird der Zeitwechsel in unsren Versen durch diesen ausgedrückt. Nu, uagtet det ikke er Væsentligt ved Tonen at have nogen Længde, er det dog aabenbart denne slæbende Beskaffenhed ved den i det Tydske, som har gjort, at man har forvexlet den med Quan-

liteten. Rigtignok siger han S. 122 at: der Ton die Länge nicht macht, sondern begleitet, men hvem er det ikke indlysende, at disse Talemaader ere opfundne for at dække en Sag, som dog for det skarpseende Øie ikke kan dækkes, at man har trukket ind i den tydske Metrik en Terminologie, som der ikke har hjemme, og at den der faaer en Betydning, forskjellig fra den, den oprindeligen havde og naturligen maa have. (*NB.* Hvad *Voss* i oftomtalte Bog har anfört om Vers S. 170 seqq. forekommer mig derfor i mange Stykker lige rigtigt). Hvad enten man derfor seer paa alle gothiske Barders Praxis fra de förste Tider, fra hvilke vi have nogle poetiske Jertegn, og heelt igjennem de fölgende Sekler til nærværende Tid — fra *Guido* og *Dante* ned til *Alfieri*, fra *Chaucer* ned til Lord *Byron*, fra *Eivind Skjaldespiller* til *Oehlenschläger*, fra den ubekjendte *Nibelungenlieds* Forfatter til *Goethe*, fra de ældste Trobadourer til Grev *d'Arlincourt* — eller vi betragte denne samme Gjenstand först i de gothiske Stammesprog, og forfölge den igjennem deres mangfoldige Afarter og Grene, lige til de Sprog, hvor det Gothiske bliver saa saare umærkeligt, at man i dem fornemmer kun lidet af dets Characteer, mere end denne Egenhed i Metriken, — eller man tilsidst henvender Øiet til de i senere Tider i den asiatisk-græske Maneer dannede Vers i de gothiske Dialecter, möder man her bestandig et og det samme *Princip*, det som i forrige Tider ene herskede i Metrumet, det som endnu ene hersker i de fleste og betydeligste gothiske Sprogstammer, og selv, naar man söger at undertvinge det og indföre et andet fremmed, bestandigen igjen fremkommer ikkun i en modificeret Form — expellas furcâ, tamen usque recurrit. —

Aabenbart er det, at *Voss* i sit Motto har formeget havt for Øie især det sidste af hvad der anföres: *τὸ ποίειν.*

— *"Ἀλλὰ τὰ μὲν μώσθαι, τὰ δὲ δεικνύναι, αλλὰ δὲ ποίειν.*
Τὶ σφῖν χρήσηται μοῦνος ἐπισαμένος;"

β) En *unödvendig og eenfoldig Anmærkning*,*) og dog ikke paa urette Sted, er den, at, i det jeg har udhævet denne

*) Men hvad der var unödvendigt og eenfoldigt i Henseende til Tingen selv, var dog baade *klogt og nödvendigt* i Betragtning af Omstændighederne. For Oplysning desangaaende see Slutningen af Forerindringen. Ogsaa er det et gammelt dansk Ordsprog: *Brent barn fordaz Eldin.*

Egenhed i de gothiske Sprog, havde jeg ikke den fjerneste Idee om at nedsætte deres Characteer eller Versbygning, eller at fremstille den som staaende paa et lavere Trin af Uddannelse, end den asiatisk-græske. Jeg har kun peget paa en characteristisk Forskjel *kun som Forskjel*. Undersögelsen om det Bedre eller Slettere, Ypperligere eller Ringere, Höiere eller Lavere i denne Henseende laae i en uendelig Afstand fra mit Maal, og jeg vil, uden at have forsögt mine Kræfter derpaa, ligefrem troe, at den laae et godt Stykke paa hiin Side Grændsen for min Fatteevne.

Jeg er derfor slet ikke uden Formodning om, at Principet for den gothiske Versbygning fuldkommen tilsteder den gode Digter fri Leilighed til at skrive Vers, med Hensyn paa Materie nok saa skjönne eller sublime, med Hensyn paa Klang nok saa harmoniske, med Hensyn paa Form nok saa tiltrækkende (anmuthsvoll), med Hensyn paa Alt nok saa fuldkomne som de græske eller persiske, eller de af *Amriolkais* og de övrige 7 berömte Digtere, hvis Sange pryde Tempelvæggen i Mecca; og derfor troer jeg dog ligefuldt, at *Homer* og *Pindar*, ligesaavel som *Amriolkais* og *Ferduzi*, gjorde meget vel i at bygge deres Vers paa en Maade og efter et Princip, som var i Overeensstemmelse med deres Sproges Natur.

C. — som dog snarere udgjör en Fortsættelse af det Foregaaende, end det tredie Leed i denne §. — Principet for Tonefaldet og Qvantiteten er saa overmaade forskjelligt, disse ere saa himmelfjerne fra hinanden, at, naar Tonefald og totidig Længde mödes i een og samme Stavelse, saa er det at ansee som et blot Slumpetræf, hvortil der vel i et vist givet Ord kan stundom angives en Nödvendigheds-Grund, men med Hensyn paa selve Tonefaldet og Qvantiteten er det dog ligefuldt et Slumpetræf. Skal man nemlig troe *Adelung* — og jeg har endnu ikke indseet nogen tilstrækkelig Grund, hvorfor han ei skulde troes i dette Stykke — saa bestod Sproget oprindeligen i Monosyllaber eller monosyllabiske Interjectioner, og hver af disse havde mange, næ-

sten utallige, Accenter, og ved denne Accent-Variation udtryktes baade et Stammebegreb og tillige alle de forskjellige Former, under hvilke man tænkte sig og fremstillede samme. Saaledes fungerede Accenten, ligesom endnu den Dag i Dag hos Chineserne, istedetfor Böininger og Endelser, Præ- og Afformativer, ja ofte for Pronomer, Adjectiver og Adverber. Saaledes var der til en eneste Stammestavelse knyttet en heel Sphære af Begreber, og derved erholdt den naturligviis en Adel og Betydning, som i Sprogets fremskridende Cultur ikke letteligen kunde tabes eller gaae af Glemme. Men eftersom Sproget dannedes, tilföiedes efterhaanden en heel Mængde Flexions-Stavelser for at betegne Bibegreberne. Nu var det först, at der kunde vorde Spörgsmaal om Accentens Plads, og da var det naturligst, at Stammestavelsen beholdt den, hvilket vi og finde at være Tilfældet ved de fleste gothiske Sprog — sammenligningsviis (comparatively speaking) ere der kun faa danske og tydske Rodstavelser, som ikke accentueres — jeg siger, det var naturligt, at Rodstavelsen beholdt Accenten, thi selv efterat man havde tilföiet Flexions- og Afledningts-Stavelser, var det dog klart, at kun saare faa af Begrebets Modificationer kunne ved dem betegnes, og man havde en meget rigtig Anelse om, at en meget större Masse af dem ikke vilde kunne udtrykkes ved et *literalt* Sprog (lingua literalis); det gjorde man da som för ved den frie, den variable Accent, og lagde den paa Stammestavelsen, hvorved man heldigt betegnede baade dens Oprindelighed, og at i den burde söges den store Masse af Begreber, som endnu ikke vare oplöste i Literalsproget. Saare rigtigt er det derfor anmærket af *Rousseau,* at Accenten er Sprogets Sjel, thi dens oprindelige Function er at udhæve det

Væsentlige, det til Grund liggende i ethvert Begrebs- eller Idee-Udtryk, hvilket erkjendes og for en stor Deel ved Magt holdes, som jeg för sagde, i de gothisk-germaniske Sprog; og har man i de semitiske, ligesom og det franske Sprog, flyttet Accenten hen paa Endestavelsen, saa beviser det blot, at man i disse har tabt en naturlig Sands for noget Betydningsfuldt i Sprogbygningen.*)

Videre bör det bemærkes, at denne Accent har aldeles ingen Tid eller nogen saadan Beskaffenhed, hvorved den kunde föles i eller bestemmes ved noget kortere eller længere Tidsmaal. Ikke ret mange Udtryk havde Grækerne for Accenten, men Tidsbegreber spoeres der ikke i de faa, de havde — ὀξυς, βαρυς. — Man seer derfor let, at gjelder det om at opnaae Symmetrie i Vers, fattelig for Öret, saa er Accenten og for sig selv — blot som Accent betragtet — dertil ganske uskikket, saa skikket som den derimod er til at udtrykke det Frie, det Bevægelige, det, som jeg vilde kalde det Ubegrændsede, det meest Aandelige i Talen. Endnu en Ting: hverken Digteren eller nogensomhelst anden Forfatter kan ganske tilegne sig Accenten til sit eget vilkaarlige Brug. Læserens er og bliver Accenten, ikke Forfatterens. Man kan ikke forebygge, at det jo maa være Læseren tilladt ved hans Accentuation at udtrykke, i det han læser, mere hvad han fatter og föler, end hvad der kanskee oprindeligen af Forfatteren mentes i hans Skrift. Hvis jeg ikke ansaae dette om Accentens Natur for at være paa dette Sted tilstrækkeligt, kunde jeg tilföie meget mere.**)

---

*) Det var ikke vanskeligt, men det hörer ikke herhen, at vise Grunden til Accentens Pladsforandring i de hos os bekjendte Sprog. Dog skal den nærmere paapeges i det Fölgende.

**) Jeg siger at Accenten er Læserens og ikke Forfatterens. Det er paa denne Grundsætning at den Kunst at declamere, og for en stor Deel Skue-

Ganske anderledes er det derimod fat med Quantiteten, vel at mærke, man maa forstaae dette Udtryk *rigtigt,* og ikke bestandigen lade sig vildlede af den Formodning, at Quantitet ikkun bestemmes ved Digterens Brug og Sædvane. For at overtyde sig om, at den virkeligen er noget Forskjelligt, baade fra denne — betragtet som arbitrair — og ligeledes fra Accenten, burde man vel erindre de Gamles Talebrug og Terminologie, denne Materie angaaende. Man maa rigtig betænke Ordet *qvantitas*, Udtrykkene *monochronon*, *dyochronon* og *isochronon.* Man vil da letteligen indsee, at det, som alene kommer i Betragtning, er Letheden eller Besværligheden i at udtale denne eller hiin Stavelse, og den længere eller kortere Tid, man antager dertil at være udforderlig.

Araberne og de övrige Semiter have aldeles ingen Idee om, at 3 eller 4 Consonanter kunne mueligen udtales ved Hjelp af en eneste Vocal, og naar Tydskeren dog vilde anföre mangfoldige Exempler derpaa i sit eget Sprog, som f. Ex. Ordet *Stamm*, saa er det noget, hine ingenlunde kunne fatte eller forstaae. Jeg formoder, de ville ved et saadant Ord gjöre det samme som Kjöbenhavnerne gjöre for at forebygge Consonant-Sammenstöd, nemlig: indskyde en kort Vocal, eller bortkaste en Consonant;

---

spillerkunsten, stötte sig, og det er ved den, at de ere og betragtes som *frie Kunster.* Det er af denne Aarsag, at det staaer i en god Skuespillers Magt at vedmagtholde et maadeligt, ja endog ganske slet Drama ved den Ynde og Begeistring, han meddeler det; med dette borgede Liv fremtræder det stolteligen *like the ass in the lions skin;* — at det staaer i hans Magt at undertrykke og skjule det Forkeerte og Falske, besjæle det Aandlöse, tydeliggjöre det Dunkle, udvikle det Forvirrede. Det var af denne Aarsag, at det lykkedes den franske Skuespiller at vinde Applaus for sin Forfatter for nogle Vers, om hvilke denne havde maattet erklære, at han ikke selv forstod dem. Det er ogsaa af den samme Aarsag, forstaaer sig, at en Skuespiller kan gjöre alt det Modsatte af det her Anförte.

— de sige f. Ex. *Carel* for *Carl*, *Moren*, f. Ex. *god Mören*, for *Morgen*. — Paa samme Maade finder Engelskmanden det umueligt at udtale Ordet *Kniv*, men han vilde sige *Kæniv*, og *Vrede* vilde han udtale *Urede* eller *Rede* &c., og man finder virkeligen, at Semiterne og andre Nationer foretage den samme Operation ved consonantiske, europæiske Ord, naar de skulle udtale dem. Efter deres Begreber hörer en Vocal til enhver Consonant, uden hvilken den paa ingen Maade lader sig udtrykke; at de ikke have Navn eller Skrivtegn for alle disse Vocaler, gjör intet til Sagen; de antage og föle ligefuldt deres Tilværelse. Ja! Hebræerne fölte disse Vocaler saameget, at hvor de ansaae dem for at være saa korte og umærkelige, at de ikke kunne bestemt ved Hörelsen distingveres, havde de et Tegn for dem i Skriften, som de kaldte *schwa*, og som de antoge stundom at blive hörligt (mobile), men i mange Tilfælde uhörligt (immobile), og, som det lader, havde meget tilfælleds med det franske stumme *e* (e muet), og de engelske korte Vocaler, f. Ex. *E'et* i den förste Stavelse af Ordet *"believe,"* og det samme Bogstav i Endelserne *"-able."* Noget lignende med dette maa Grækeren have fölt, i det han gjorde en Stavelse af een Vocal og to eller flere paafölgende Consonanter totidig; han fölte nemlig, at den ene af disse Consonanter virkeligen behövede een Vocal mere til fuldkommen at udtrykkes, eller, at hvad man havde frataget den i Lyd, maatte erstattes i Tid og Eftertryk. Herved tages der aldeles ikke Hensyn paa Stavelsens oprindelige Betydning; og, at denne Beskaffenhed ved Stavelsen har ikke det mindste med Accenten at bestille, er baade i og for sig selv klart, og ligeledes viser det sig, at hverken hos *Homer* eller *Ferduzi* nogen Stavelse bliver anseet lang for Accentens Skyld,

men tvertimod at mangfoldige, paa hvilke den ligger, ere korte. Qvantitas siger da aabenbart slet ikke andet end: qvantum tempus reqviritur ad syllabam proferendam, uden noget Hensyn paa Stavelsens materielle Værd eller Betydning. Man indseer nu letteligen, hvorfor en Rodstavelse i de gothiske Sprog ogsaa meget hyppigen bliver med Hensyn paa den egentlige Qvantitet lang, skjöndt det ganske er per accidens, nemlig, naar en Rodstavelse ender med en Consonant, og dertil föies en Flexions-Stavelse eller Bogstav, som ligeledes begynder med en Consonant, hvilket f. Ex. i Dansk ofte forekommer: *Kat — Kats, Kul — Kuls, Mand — Mands.*

Med den her fremsatte Lære stemmer og det fuldkommen overeens, at undertiden i græske Vers to korte Stavelser gjelde for een lang, secundum tempus; thi vi have nu viist, *at een lang egentligen gjaldt for to korte.* Hvad der altsaa ligger til Grund for denne Metrik er ikkun det: *at tælle Stavelser og beregne deres Gehalt i Tid*, og saaledes kan man ansee den spanske Metrik at være en barbarisk Green af denne, saasom den kun *tæller Stavelser, uden at bekymre sig om deres forskjellige Tidsforhold.* Det er ikke utroligt, at nogle af de ældste Metriker vare netop paa samme Maade beskaffne; der lode sig endda fremvise adskillige meget gamle Pröver af dette Slags. Den hebraiske Metrik er bleven undersögt af mange duelige og lærde Mænd, men man troer endnu ikke at være kommen til noget afgjörende Resultat; jeg har en ikke aldeles ugrundet Formodning om, at det var især en af dette Slags, man snarest vilde finde at passe til *Davids Psalmer.* Paa denne Maade vilde man ledes til at betragte den asiatisk-græske Metrik som en af denne eller en lignende uddannet og forfinet, og man

vilde da forestille sig Metrikens Oprindelse og Fremskridt saaledes: först talte man kun Stavelser i Vers, derpaa bemærkede man, at Verset kunde analyseres, og nu fornam man dets Leed i Födder, saa talte man og Stavelserne i dem, tilsidst blev man vaer, at selve Stavelsens Sammensætnings-Forhold var forskjelligt, og nu beregnede man og sammenlignede Tidsmomenterne, som udfordredes til at udtale Stavelsen.

Men for at vise, hvor fjernt vi ere i de gothiske Sprog fra at föle Qvantitetens Betydning paa samme Maade som Perserne og Araberne, vil jeg blot anföre nogle Pröver af deres Vers. At see paa dem og læse dem troer jeg gjör Sagen indlysende nok, at nemlig deres Öre fatter Qvantitetens Betydning ganske anderledes og lettere; thi uden det var det ikke tænkeligt, at de betjente dem af saa complicerte Metra. Alle *deres (Persernes)* længere Poëmer, enten af heroisk-episk eller moralsk Indhold, som *Ferduzi's, Jami's, Sadi's, Gelaleddin's* Værker, ere skrevne i et Metrum, som bestaaer af 2 Epitriti secundi og een Amphimacer, som her:

چونکه گل رفت و گلستان در گذشت
نشنوي زان پس ز بلبل سرگذشت

Som dette Vers af *Catull:*

cras amet, qvi nunqvam amavit, qviqve amavit, cras amet,

eller dette af *Aristophanes:*

Ὅσια ἡμῶν τάς Ἀθήνας ἐκκεκώφηκας βοῶν.

Jeg siger at dette er et af de meest sædvanlige Metra, og bruges i de længere Digte, dog mener jeg, at det bliver for nogensomhelst, hvis Modersmaal er et af de gothiske, vanskeligt at recitere, saa at Metrumet föles,

چو شاه جهاندار بنمود روي

(af *Ferduzis Schahnama*); hele det övrige Digt er skrevet i det her beskrevne Metrum, hvis Schema, som jeg allerede har anført, er dette:

— ◡ — — | — ◡ — — | — ◡ —

Og med Hensyn til Forvikling og kunstig Sammensætning er dette dog kun simpelt imod de lyriske Metra baade i det Arabiske og Persiske. Et f. Ex. bestaaer af en Bacchius, en Epitritus primus, en Bacchius og en Diiambus eller og Epitritus primus, hvorpaa dette latinske Vers vilde give Exempel:

Amator puellarum miser sæpe fallitur;

et andet bestaaer af den anden Epitrit, en Amphimacer, og igjen den anden Epitrit, som i dette latinske Vers (et arabisk var ligesaa let at anföre):

Inter umbras arborum sic jacentes
Dulce carmen barbito succinamus;

et tredie bestaaer af den tredie Epitrit og en Amphimacer, som fire Gange afvexle, hvor dog en Anapæst kan sættes istedetfor Amphimacren paa fierde og ottende Plads, som i dette Vers:

Vobis cano virgines, vobis cano pueri,
Jucundius nil amore est, pulchriusve pio;

et fjerde bestaaer af den förste Dochimus, sex Gange gjentagen, naar Verset er trimetrisk, eller fire Gange gjentagen, naar det er dimetrisk, som:

Genis roseis nigrisqve oculis nigrisqve comis
Amore facis tepere meum Corinna sinum,

og i det andet Tilfælde som saa:

Venusta puella tarda venis
Parata rosa est, parata Chelys;

et femte bestaaer af den anden Dochimus (den anden Dochimus bestaaer af en Anapæst og en Jambus), som gjentages 6 Gange, som her:

Tria grata sunt animo meo, ut melius nihil:
Oculi nigri, cyathus nitens, roseus calyx.

Jeg vil ikke trætte med at anföre flere Exempler, men kun end engang gjöre opmærksom paa, at i alle disse complicerede Vers-Slags bestemmes Qvantiteten hos Araberne og Perserne, og paa lignende Maade hos Haicanerne, ved Position og lange Vocaler, ligesom hos Grækerne.

D. Hvori man vil söge at vise endnu andre *Grundforskjel* i Metriken hos forskjellige Nationer, nemlig *Forskjel i dens förste Spirer og mellem de Gjenstande, man sögte ved Metrumet at udtrykke og efterligne.*

Om Melodier er det muligen blevet bemærket, og var det end aldrig tilforn bemærket, kunde det nu med Föie for förste Gang gjöres: at nogle marschere med en gravitætisk Gang, andre löbe eller springe, maaskee ere der og nogle, som halte, andre, som gaae paa Stylter, men mange, som dandse, og iblandt disse somme med Ynde og Elskværdighed, andre med Affektation og paa en kunstlet og tvungen Maade. Alt dette kunde med ligesaa megen Föie bemærkes om Metra. Vel kan det være, at undertiden Metrumet har arvet en af disse forskjellige Beskaffenheder fra Melodien, men oftere vil det findes at være omvendt, atter til andre Tider, at Melodie og Metrum ere med Hensyn paa dette forskjelligt beskaffne. Aabenlyst er det, at i mange af de anförte Beskaffenheder retter Metrumet sig, eller snarere er det af Digteren lempet og valgt, efter Digtets Natur og hans egen Gemytsbeskaffenhed tillige; men ogsaa i dette Capitel fornemme vi noget mere Betydende, som er Nationalt, som Digteren forefinder, ikke selv danner, men maa, vil og

bör rette sig efter, da hans Nations Stemning i det mindste til en vis Grad er og maa være hans egen. Dermed mener jeg ikke, at der ere Folk, som bestandigen dandse, andre, som ideligen marschere, andre, som halte &c., men en fremherskende Tendents og Tilböielighed til dette eller hiint mener jeg man letteligen spoerer hos hvert Folkeslag især, og at netop denne modificerer paa mange Maader deres Fölelser og Maaden, paa hvilken de udtrykke sig. Umiskjendelig synes mig f. Ex. Marschtacten, skjöndt heller ikke meget regelmæssig, at være i fölgende Metrum, som Islænderne recitere saaledes:

Gēck ĕg ĭ glīúfrīd dŏ̄ckā
Geīn vēltĭflŭg steīnī
Vīd hīörgjæ̆dĭ hrīdār
Hlūnus ŏr svŏ̄lŭm mūunī,

og de fleste af de gamle norske Sange ere forfattede i dette Metrum, som de kalde *Drottqvædi*, og i et andet, de kalde *Fornyrdalag*, som ogsaa har en aabenbar Marschtact. Jeg tvivler ikke om, at de fleste have læst Odysseen uden Fölelse af Marscheren — som om det forekom dem, at de marscherede med Digteren gjennem den hele Fortælling. — Den Fölelse kan og for saavidt synes overmaade urimelig, saasom man ikke kan marschere paa det joniske, ægæiske, mediterranske og adriatiske Hav, men nægte vil jeg ikke, at under flere Gange gjentagen Gjennemlæsning af dette Digt har denne Grille ideligen paatvunget sig mig. Dog vilde jeg paa ingen Maade antage, at dette var noget, som *Homer* efterstræbte at udtrykke eller opnaae i sit Digt — nei! hvor *Homers* eiendommelige Genie fremstiller noget Egent og Forskjelligt fra Fortællingens Hovedmaneer og Gang, veed han og at udtrykke det ved en *tilsyneladende* ubetydelig Modifica-

tion af Metrumet, og, naar *Telemach* kommer til Vogns, da selv i Verset at udtrykke, hvorledes hans Heste rappe sig under hans smellende Pidsk — *μαςιξεν δ' ἐλααν;* — men var Noget i hans Hexameters sædvanlige Gang af den Natur, jeg her har antydet, vilde jeg sige, at det var Noget, han forefandt i sin krigerske Nations Stemning, og i dens allerede existerende Folke-Poesie, som var et Resultat af hiin, og tillige dybt inde i sit eget Gemyt, som var skabt og dannet af begge.

Alexandriner-Verset er ikke dannet i Paris (i det mindste vilde jeg ikke paatage mig at bevise, at det der var oprundet), er dog især blevet brugt og uddannet i Frankrig, og saare meget af den meest polerte franske Nationaldigtning har tilegnet sig det; — ja! mig synes det at gaae med regelmæssige Pariser-Skridt paa slebne Stene. Det kan vel være, at det vilde mislykkes mig at analysere denne Beskaffenhed ved dem, og vise hvori den stak, — her behöves det ei. — Det er vist, at Forskjellen mellem dem og Engelskmændenes blanc verses eller Hendekasyllaber er meget mere paafaldende end at man kunde antage, at den kom blot af den ene Stavelse mere i Alexandriner-Verset.

Metrum er ikke Musik — det er vist. — En Beskaffenhed ved Metrumet er *det*, at det er godt skikket eller lidet skikket til at sættes i Musik — det vil jeg her ikke omtale, — men af alle de Ting, som ikke ere Musik, kjender jeg ingen, som synes mig at have saameget Slægtskab dermed, som den italienske ottava rima og Trerim (terza rima). Jeg vilde characterisere disse som syngende Metra.

Vel indseer jeg, at det vilde være meget urimeligt at sige: Grækeren og Nordmanden lærte at marschere

af deres Hexameter og Fornyrdalag, Franskmanden at spadsere af sine Alexandriner, Italienerne at synge af deres Stanze &c., men slet ikke urimeligt at tilstaae: *fordi hvert især af disse Folkeslag havde den eiendommelige Sindsstemning, havde den fremherskende Tilböielighed, antog ethvert dybere Udtryk af deres Fölelser, ogsaa i udvortes Form, en med disse overeensstemmende Characteer; — dette maae vi ansee at være Oprindelsen til nationale Metra.*

Jeg vil slutte denne §. med at bemærke:

E. at alle Vers ere beregnede paa at læses, nogle endog paa at synges; men da Gemyttets Hovedretning, som allerede er blevet anfört, er forskjellig hos de forskjellige Folkeslag, er og Stemmens Mimik forskjellig i samme Forhold. Intet ligner mindre, end hvorledes en Franskmand og en Engelskmand declamere Vers, og begges Declamation er dog lige forskjellig fra den, en Rabbin bruger ved at recitere sine Psalmer.

Ogsaa efter denne Egenhed maa Metrumet paa mange Maader lempes; det maa og vil lempe sig derefter uden Digterens ligefremme Forsæt. Han kan ikke andet end tage Hensyn til hvad der for Læseren er i denne Henseende mueligt, opnaaeligt og fatteligt. — Man forsöge engang, hvor godt det gaaer, at recitere de klopstockske Oder, skrevne i alcæiske, glyconiske, korte og lange asklepiadiske, og mange flere horatsiske og græske Versformer; — det Sande er, at de fleste tydske Læsere tænke ikke engang paa disse Metra, i det de læse, men de, som ville udtrykke dem i Declamationen, ville dog kun opnaae en Klang, som forstyrrede Versets Indtryk. Mærkeligt nok er det, at det sapphiske Vers, som tidligere er blevet indfört i den gothiske Poesie, og deri oftere er

blevet anvendt end de övrige, har og deri forandret sit Schema, for bedre at harmonere med det gothiske Sprogs Klang. Schemaet er, som bekjendt, en Amphimacer, en Spondæe, en Anapæst og en Amphibrachys, eller, forstaaer sig, paa sidste Sted en Bacchius:

— ◡ — — — ◡ ◡ — ◡ — ◡

og til Slutningen af hver Strophe af en Dactyl og Trochæe eller Spondæe

— ◡ ◡ — ◡

»Uden ved Savnet bittert först at græde,
Hvad var vor Glæde?" —

Men aldrig bliver det af gothiske Folk saaledes læst; tvertimod læse de, som om der var en Dactyl og fire Trochæer, og man betænke engang, om ikke ovenanförte Exempel saaledes naturligst oplöses og læses. Det adoniske Slutningsvers er i begge Tilfælde ligedan (eens). Betragte man derimod, hvor godt det en Smule ubestemte og irregulaire jambiske Vers passer til den gothiske Digtning, betragte man det f. Ex. i *Petrarca's* Sonnetter og Canzoni, skjöndt han dog maa regnes iblandt de ældste, og man altsaa ikke kan antage, at den gothiske Versification havde hos ham opnaaet en höi Grad af Fuldkommenhed; — södere og mere naturlig Klang end fölgende Sonnet, tvivler jeg om at noget gothisk Digt — jeg kunde gjerne sige noget Digt — kan have, end den har paa sin Maade:

(Slutningen af Sonnet 241)

Or' in forma di ninfa, ó d' altra diva,
Che del piu chiaro fondo di Sorga esca,
E pongasi a seder in su la riva:

Or' l'o veduta su per l'erba fresca
Calcar' i fior, com' una donna viva,
Mostrando in vista, che di me le' ncresca.

(Sonnet 239):

Se lamentar' angelli, o verdi fronde
Mover soavemente all' aura estiva,
O roco marmorar di lucid' onde
S'ode d'una fiorita e fresca riva,

La v'io seggia d'amor pensoso, e schriva;
Lei chè'l ciel ne mostro, terra nasconde,
Veggio, ed odo, ed intendo, ch'anchor viva
Di si lontano a' sospir miei risponde.

Deh! perche innanzi tempo ti consume?
Mi dice con pietate, a che pur versi
Dagli occhi tristi un dolorose fiume?

Di me non pianger tu; che miei di fersi,
Morendo, eterni, e nell' eterno lume,
Qvando mostrai di chiuder gl'occhi, apersi.

Et Beviis paa, hvor saare forskjellige Forestillinger forskjellige Nationer have om Metrumets Natur, er de besynderlige Navne, med hvilke de belægge Stropher og Vers.

Vers kalde Araberne: بيت (et Huus), et Hemistich derimod: مصراع (en Dör). En totidig Stavelse eller og en Pyrrichius kalde de Teltstrenge, en Jambe eller Choræe Teltstrengepinde eller Telthager. Haicanerne have og for Vers eensbetydende Udtryk med det Arabiske *(tunk)*. Mærkeligt nok er det, at Italienerne blandt europæiske Nationer ere de eneste, som have optaget dette Billede (Stanza). Grækerne kalde et Vers *ςίχος*, som aabenbart udledes fra *ςίζω* eller *ςίχω* eller *ςείχω*, hvilket henpeger paa den saare regelmæssigen afmaalte Metrik, ligesom efter bestemte Skridt eller regelret Udpunctning. Nordboernes *Erindi, Visa, Hending*, ere Udtryk, noksom bekjendte fra *John Olavsens*: "Nordens gamle Digtekunst," og "Skálda," udgiven ved Prof. *Rask*. Grunden til disse forskjellige Forestillingsmaader indseer jeg ikke,

man letteligen kan opdage i noget andet end det, i Slutningen af Litr. *D.* i denne §. anförte, ɔ: Nationernes forskjellige Leve-, Tænke- og Dannelses-Maade.

Nu troe vi at have gjort en Forberedelse til at nærme os det foreliggende Spörgsmaal i

§. 7.

Opgaven er:

"*At undersöge og med Exempler at oplyse, hvorvidt det er nödvendigt, at et Digt oversættes i samme Versart, hvori det er skrevet?*" og troe vi da, paa Grund af Ovenanförte, at turde fastsætte Fölgende:

A. At undertiden bliver dette *ganske umueligt*, thi vi have seet, at der ere Sprog, hvis Metra og Vers-Bygning ere for os aldeles tabte: saaledes er det f. Ex. med det gamle Testaments poetiske Böger, hvis Metrik af saa mange sagkyndige Mænd er bleven undersögt, men forgjæves. Sir *William Jones* er vel den, som bedst forberedet begav sig til denne Undersögelse, men selv han yttrer blot en Formodning om, at Metrumet i *Jobs*-Bogen, i nogle af Propheterne og *Davids* Psalmer kunde opdages (jevnför poës. asiat. comment. London 1799). Saaledes er det vel og med de saakaldte ossianske Digte, saaledes i det mindste til en vis Grad med adskillige af de gamle nordiske Qvad; thi uagtet Islænderne vel kjende disse Qvads gamle Metra, kunne vi dog ingenlunde sige, at de forresten i Europa kjendes eller deres Betydning föles.

B. Naar man oversatte i samme Versart, *vilde det, som i Originalsproget var et godt og herligt Digt, stundom i Oversættelsen synes at blive til intet Digt*, fordi Metriken i Originalsproget var saa ganske raa og udan-

net eller fremmed, at i et andet Sprog, hvis Vers-Bygning var mere dannet eller og blot i Princip forskjellig, fölte man ikke mere, at *der* var noget Metrum.

Dette, forestiller jeg mig, vilde være Tilfældet med mange spanske Digte, naar man vilde oversætte dem paa Dansk i samme Metrum og Versart, da i mange af dem intet andet Spoer af Metrum er, end en vis Stavelsemængde i hvert Vers, og Versene desuden ofte uden Riim. Imidlertid er det vist, at saadanne Vers ofte kunne paa Spansk være harmoniske og velklingende, men denne Harmonie og Velklang opnaaes ved Noget, som er fra Metrumet forskjelligt, og jeg frygter for, at man om deslige Vers paa Dansk vilde sige, at de snarere vare af Sætterens Fabrik end af Digterens.

Jeg erindrer vel det Gamle:

— *etiam invenies disjecti membra poëtæ* —

ja vel vilde man finde dem selv i en saadan Oversættelse, men og mueligt deraf tage Anledning til at sige, at Digteren var i Oversættelsen radbrækket; thi vistnok vilde en saadan staae betydeligt tilbage for en i ligefrem Prosa, da det vilde bestandigen stöde i den förste, at man ikke kunde erkjende den at være, hvad den gjorde Fordring paa, nemlig metrisk, i det den ikke var *indenlandsk-* (einheimisch) *metrisk*.

Den lærde Prof. *Magnusen* har oversat Eddadigtene i danske Vers. — Her maatte jeg foreslaae et Experiment: man skulde skrive eller trykke disse Vers ligefrem paa Prosa-Maneer, uden at antyde ved Linierne, hvor Verset holdt op eller begyndte. Bekjendt nok er det, at ved latinske og græske Hexametra vilde denne Skrive- eller Trykningsmaade ingen Forvirring forvolde. — Man har jo baade Manuskripter og ældre Udgaver, hvor dette

virkeligen finder Sted. — Og saa vilde jeg spörge, hvormange af mine danske Landsmænd vilde fatte og forstaae, at nysanförte Oversættelse virkeligen var metrisk. De fleste, er jeg overbeviist om, ville ikke finde noget andet deri end et Slags poëtisk Tale. En Islænder maatte det være, som opdagede det metriske, det *Vers-lige* deri, da han er vant til umiddelbar ved Öret at föle baade Allitterationerne, og den for dette Slags Vers egne Takt.

C. Her er Spörgsmaal om *Versart*, ikke blot Metrum, og den förste bestemmes tillige og ved Rimet: *og dette kan være af saadan Beskaffenhed i det originale Digt, at det er saare vanskeligt, om ikke reent umueligt, at efterligne samme i det Sprog, i hvilket man vil oversætte.* Saaledes falder det meget besværligt, at oversætte italienske Otte- og Tre-Riim paa Engelsk i samme Versart, thi baade Riim og Metrum maae vorde anderledes paa Engelsk end de vare i det Italienske. Den otterimede Stanza skulde nemlig egentligen bestaae af 6 Jamber, som endte med et fæminint Riim; det maa man i det mindste slutte af *Ludov. Ariosto's* og *Torqvato Tasso's* Praxis; thi man vil neppe finde een Stanza imellem 300 enten i Orlando eller Gerusalemme liberata, som ender med maskuline Riim. De allerfleste, ja næsten alle, ere rimede og med Hensyn til alt det Övrige beskafne som den Fölgende:

"Le donne, i cavalier' l'arme, gli amori
"Le cortesie, l'audaci imprese iò canto,
"Che furo al tempo, che passaro i Mori
"D' Africa il mare, e in Francia noquer' tanto,
"Seguendo l'ire, e i giovenil' furori
"D' Agramante lor' Re, che si diè vanto
"Di vendicar' la morte di Trojano,
"Sopra Re Carlo, Imperator' Romano." —

Stundom er Rimet hyperkatalektisk, saa at 3 Stavelser rime, som f. Ex. i denne Stanza:

"Forse era ver', ma non però credibile
"A chi dei sensi suoi fosse signore:
"Ma parve facilmente a lui possibile,
"Ch' era perduto in vie più grave errore.
"Quel che l'uom vede, amor gli fa invisibile;
"E l' invisibil fa vedere amore.
"Questo creduto fu: che 'l miser suole
"Dar facile credenza a quel che vuole." —

Nu er derimod det Engelske meget fattigt paa naturlige qvindelige Riim, og fölgeligen vilde det være noget mere end blot vanskeligt, at oversætte paa dette Sprog et Digt i anförte Vers-Art.*) Derfor have og de Engelske i Almindelighed foretrukket den niliniede spencerske Stanza, som mere harmonerende med deres Sprog, og dens höitidelige Klang er hos dem længe bleven fölt og erkjendt. Det er vel sandt, at Forfatteren af *Don Juan* har givet paa Engelsk otte-rimede Vers, men i disse betjener han sig hyppigen af mandlige Riim, og hvor han anbringer de qvindelige, ere de for det meste sammensatte af to Ord, og have derved altid en komisk Effect, som Engelskmændene meget godt föle. Allerede Slutningen af 2det Vers i den förste Stanza:

.....brings forth a new one —

klinger komisk. For et sligt Digt som *Don Juan* eller *Beppo* passer nu dette overmaade godt, men vilde i et alvorligt episk Digt være saare stödende, ja næsten utaaleligt.**)

*) Til Bekræftelse paa det Anförte eftersee man Orlando furioso, translated into English verses by *John Hoole*. London 1799. 5 Vol., og Jerusalem delivered done into English by *Edw. Fairfax*. London, printed by Bensley 1817; ligeledes den samme — by *John Hoole*. London 1803. 2 Vol. 4to.

**) Mr. *Rose* har nyligen tilkjendegivet, at han arbeider paa en Oversættelse af Orlando furioso, som skal blive i samme Versart som Origina-

Af en lignende Aarsag kunne mangfoldige engelske og tydske Vers saare vanskeligen oversættes paa Fransk i samme Metrum. De Tydske og Engelske have mange *naturlige* (Wortfüsse) Choræer og Dactyler — forstaaer sig efter Tonefalds-Metriken — af hvilke de Franske have kun faa, men derimod mange naturlige Jamber og Anapæster; ja vel kan man forandre Jamben til en Choræe ved at sætte en lang Stavelse foran den, og det anapæstiske Vers til dactylisk paa samme Maade, men derved opnaaer det dog aldrig i de gothiske Sprog, hvor *Cæsuren* egentligen slet ikke föles eller gjelder, den egentlig tilsigtede Klang. Ikke letteligen kan jeg tænke mig paa Fransk et Vers, som har en saa reen trochæisk Klang, som dette af *Goethe*:

Mich ergreift, ich weisz nicht wie,
Himmlisches Behagen.
Will mich's etwa gar hinauf
Zu den Sternen tragen?
Doch ich bleibe lieber hier,
Kann ich redlich sagen,
Beym Gesang und Glase Wein
Auf den Tisch zu schlagen;

eller som dette af *Schiller*:

Freude! schöner Götterfunken!
Tochter aus Elysium! &c.

En Anmærkning om Ordet *Cæsur* tilföier jeg blot, fordi jeg veed, der ere nogle, som fölge *Marmontels* Autoritet, der ved Cæsuren har forestilt sig noget Forskjelligt fra det, som derved menes af *Terentius Maurus*, *Attilius Fortunatianus*,

len. Det er nu tildeels af det Anförte klart, at ved et saadant Digt, som Orlando, maatte dette snarest lade sig gjöre, thi der ville de komiske Riim ofte komme meget à propos, og udentvivl er det af *Don Juans* Forfatter, at de engelske Digtere have lært Muligheden af dette Slags Versification; tildeels kan man ogsaa være vis paa, at Mr. *Rose* betjener sig ligesaa meget af masculine Riim som fæminine; uden det vilde han vel neppe blive færdig med sine 46 cantos.

Diomedes, begge *Victorinerne* og *Plotius*; disse har *Janus* fulgt, og i sin Ars poëtica Pag. 51 siger han om Cæsuren dette:

"*Cæsura est*, qvando post pedem superest syllaba, qva verbum finitur. Dicitur etiam *incisum*, *concisio*, *comma*, *sectio*, qvæ eandem causam omnia habent. Nam secatur verbum, posteriorque illius pars fit initium seqventis pedis.

Versus, qvi omni Cæsura destitutus est, inprimis heroicus, non venustus satis est & jucundus. — — — sic invenusti sunt:

"Urbem fortem nuper cepit fortior hostis,"

& Ennianus:

"Sparsis hastis longis campus splendet & horret."

Qvo plures in versu Cæsuræ sunt, eo est ille jucundior:

"Sylvestrem tenui, Musam meditaris avena."" —

I dette Vers er efter denne Forestillingsmaade 4 Cæsurer — thi efter den 4de Plads kalder man det ikke Cæsur, da det ikke er een, men to Stavelser, som afskjæres for den fölgende Fod.

Hvad de gamle Metrikere kalde *cæsura pentametri*, har rimeligviis, da det tilfældigen stemmer overeens med *Marmontels* Forestillingsmaade, foranlediget den nye Betydning, dette techniske Ord hos ham, og siden efter hos andre, har faaet; thi de Gamle forestillede sig, at Pentametret bestod af 2 hele Födder og en halv, og atter af 2 hele Födder og en halv, og at den halve Fod, som blev afskaaren i Midten af Verset, compenseredes i dets Slutning.

D. Undertiden forandres *ved Vane et Metrums Betydning i Folks Begreber og Fölelse.* Fordi man paa Dansk har adskillige meget bekjendte komiske Poemer i Alexandriner-Vers, synes mig, at denne Vers-Art har *for os* faaet en komisk Betydning. Vel have vi og tilforn havt alvorlige Digte i samme Metrum, men disse ere enten næsten gangne af Glemme, eller ville dog, somme af dem, uagtet de til den Tid sikkert vare alvorligt meente, nutildags forekomme os saare komiske. Derfor ville *Racines* og *Voltaires* Tragoedier *nu* neppe ve-

derfares Ret, naar man oversatte dem paa Dansk i dette Metrum, uagtet man tilforn har havt mange slige Oversættelser. For Franskmanden kan den sexfodige Jambe ikke have noget egentligen Komisk, da de bruge den ligemeget i alvorlige og komiske Digte; og, uagtet de ikke mere finde den saa ganske passende, især rimet som den hidtil stedse har været, for Tragoedien, og skjöndt *Talma* söger at fremsige dem paa Scenen paa en saadan Maade, at Rimet skal saa lidet som mueligt bemærkes, saa tilstaae de dog, at uden det kunne de neppe erkjende noget tragisk Vers.

E. *Undertiden er Metrumet i det originale Digt sammensat med saa megen Kunst, at man derfor deels vilde yderst vanskeligen kunne efterligne det i det Sprog, i hvilket man vil oversætte, deels vilde her ofte, hvad i Originalen var, skjöndt gjort med Kunst, dog meget naturligt, i Oversættelsen synes k u n s t l e t og tvungent,* og derved ofte fordærve Indtrykket af det Materielle i Verset. Dette synes mig især blive Tilfældet med arabiske og persiske Vers, ligesaavel som de græske og latinske lyriske Vers, naar man vilde oversætte dem udi samme Metrum paa et af de levende europæiske Sprog, skjöndt det kanskee vilde være noget nærmere Muelighed i nogle af disse end andre. For dette Slags Metra ville f. Ex. Tydsk og Dansk være bedre skikkede end det Franske. Dog, her kunde man vildledes af Vanens Illusion; de Franske have ikke engang bifaldet, at man skulde forsöge at efterligne de gamle Metra — vi og Tydskerne have gjort mangfoldige Forsög — vi ere derfor vante til at höre Hexameter-Takten i det mindste i vort eget Sprog — men hvorpaa kan ikke den overföres? jeg har været tilstede, hvor man gjorde et saadant Experiment. En af

Sir *Walter Scotts* Romaner, som begynder med et Motto af Odysseen, — Mottoet er ligesom det Fölgende oversat paa Dansk, men Mottoet i Hexametra, det Fölgende i Prosa — blev oplæst i Continuation med Mottoet og i samme Takt. En saare fiin Fölelse skulde der til at skjelne mellem, hvor Hexametret klang naturligst. Men retfærdig maa man være, og ikke glemme, at næst paa omtalte Motto fulgte en saare poetisk Beskrivelse.

Men at man letteligen paa Dansk kan oversætte i samme Metrum de fölgende og flere saadanne Vers, derom maatte jeg meget tvivle. Ikke alene er den metriske Klang saare fjern fra Alt det, hvortil vi ere vante, men jeg vilde snarest troe, at den var umuelig at udtrykke paa nogen Maade i danske Ord:

بِسا طِ نَغزِ كُهَرْ باَ فْتَ ا فَكَنْدَ نْد

بَخُو رُ وُعَطَرْ اَزْ هَرْ سَوْ ا فْشَانْدَ نْد

Schemaet for anförte Distichon er dette:

◡ – ◡ – | ◡ – – – | ◡ – – – |
◡ – ◡ – | ◡ – – – | ◡ – – –

Thi da alle vore Tidsmaals Forestillinger knytte sig til Accenten, og flere paa hinanden fölgende Monosyllaber ikke kunne have Accenten lige stærk, veed jeg sandeligen ikke, paa hvilken Maade man vil udtrykke disse Epitriter. (Flere Exempler sees anförte i §. 6, Litr. *C.*, og de græske lyriske Poemer, saavel Oder som Chorsange, have vi berört paa et andet Sted).

F. Hertil komme endeligen alle de i §. 6 fremsatte Bemærkninger om *Sprogets Characteer*, som man deels ikke kan, deels ikke bör sætte sig udover i sin Vers-

Bygning. Her have vi da blot at tilföie og applicere det Almindelige:

a non possibile esse ad non necesse esse valet consequentia,

og med Hensyn paa nærværende kritiske Opgave kunne vi gjerne tilföie:

a non venustum esse ad non necesse esse valet consequentia, og

a noxium esse ad non necesse esse valet consequentia, og endeligen

a perdifficile & nimis artificiosum esse ad non necesse esse valet consequentia.

§. 8.

Men denne Materie kan og maa ogsaa betragtes fra den anden Side. Der er i Sandhed mangfoldig Forskjel mellem Digte. En meget betydelig er den, at nogle ere gode, andre slette, og det i mange Henseender; en anden er den: *at i somme synes det Væsentlige og Materielle at være fuldkommen sammensmeltet med det Udvortes, Formen, Metrumet, dette at være ufraskilleligt fra hiint, og udgjöre dermed et harmonisk Eet og Heelt, imedens der i andre ingen slig nödvendig Sammenhæng spoeres mellem Materie og Form.* Det er klart, at man ved de sidste Slags Digte ikke behöver at gjöre sig nogen Skrupler; man afklæde dem deres gamle, og iföre dem hvilkensomhelst anden Dragt, man finder for godt, naar man vil oversætte dem; kun iagttage man, at ikke "placidis coeant immitia." Men ved dem af hiint Slags er det ligesaa aabenbart, at dem vilde vederfares Uret, eller dog i alt Fald ville de blive til et andet Digt, naar man oversatte dem i et andet Metrum. Jeg troer,

man kan tröste sig med, at man ikke har saa overmaade mange Digte af en slig Beskaffenhed; formodentligen föltes den især i de græske og latinske Digte, og derfor er det vel fornemmeligen for deres Skyld, at man har anstillet Forsög, som vare saa saare besværlige at udföre. Overmaade besynderligt synes Jamberne at klæde *Drydens* og *Pitts* Virgil; meget bedre derimod *Ovid*, oversat af samme *Dryden*, men allermindst *Homer*, saavel hos ham som hos *Pope*, og vistnok der allerslettest, hvor de udtrykke Texten bedst. Jeg tvivler ikke om, at den danske og tydske Metrik lod sig vel endnu meget uddanne — at Forsöget vel var Umagen værdt, om det kun var for *Homers* Skyld, er ingen Tvivl underkastet. — De vofsiske Hexametra selv ere endnu aldeles ingen homeriske, ikke mere end de klopstockske alcaiske Vers ere horatsiske. Ingen troer jeg kan endnu med Föie henföre paa sig selv *Horats's* Spaadom, og sige: Dicar princeps Æolium carmen ad (Gothicos) modos deduxisse.

§. 9.

Mellemslagsene synes mig næsten at være de fleste blandt de Digte, man önskede at oversætte, i. e. jeg troer vel, der altid er en Forbindelse mellem Materie og Form, Indhold og Metrum, men dog af den Natur, at det sidste kunde hyppigen modificeres uden Skade for Indholdet. Ved at oversætte saadanne, synes mig man bör vel iagttage alle de i §§. 6 og 7 omtalte Omstændigheder, og vælge et *beslægtet* Metrum i det Sprog, i hvilket man vil oversætte, naar det for de omtalte Aarsagers Skyld ikke kan netop være det samme; thi glemmes bör det ikke, at der mellem adskillige Sprog er en Overeensstemmelse — baade

mellem deres egen Bygning og Versbygning. At det ikke er *der*, det kunde vorde tvivlsomt, i hvilket Metrum man burde oversætte, er soleklart.

Vanskeligheden ligger imellem to Principer: det af det Muelige eller Passende fra Sprogets Side, og det Muelige eller Passende fra Digtets Side. Oversætteren maa stedse gjöre sig to Spörgsmaal: kan jeg gjengive det Metrum i mit Sprog? eller kan jeg gjengive det Digt i mit Sprog uden det Metrum? Jeg troer at have fremsat det, der i Almindelighed kan siges for Besvarelsen af disse.

